

Asistența tehnică externă de care beneficiază Ministerul Finanțelor și instituțiile subordonate¹
(la situația din 30.06.2023)

Domeniul	Partenerul Extern/ Donatorul	ID AMP²	Denumirea Proiectului/ Programului și Acordului	Perioada de implementare	Scopul asistenței	Activități/Rezultatele atinse(sumar)
Administrare vamală	Uniunea Europeană	8721119413125	”UE pentru Securitatea Frontierelor” (EU4Border Security) / Acordul de cooperare dintre Guvernul RM și OIM încheiat la Chișinău la 21 martie 2002; Contractul între Delegația UE și OIM la 30 decembrie 2019	ianuarie 2020 - decembrie 2023	Facilitarea comerțului și trecerii frontierei de către persoane, prevenirea și combaterea infracționalității transfrontaliere și corupției; implementarea sistemului de video control (VICOS) în 4 puncte de trecere la frontiera moldo-ucraineană între serviciile vamale ale RM și Ucrainei, cu acordarea accesului la datele serviciilor de frontieră.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 20 februarie a avut loc întrevederea cu reprezentanții OIM privind implementarea sistemului de control video. La 14 martie a avut loc vizita de evaluare cu reprezentanții OIM privind implementarea sistemului de control video, în contextul aprobării formale de către Delegația UE în RM a instalării sistemului în PTF Otaci-Moghiliov-Podolsk. La 15-17 martie la Punctul Vamal Cișmichioi, Ciadîr-Lunga au avut loc vizitele de monitorizare a implementării platformei noi Sistem Informațional “FRONTIERA” realizate în cadrul Proiectului. A fost relansat procesul de achiziții pentru procurarea echipamentelor din cota de cofinanțare a SV (2 mai), ca urmare a realocării în bugetul pentru 2023 a cotei de cofinanțare, din cauza imposibilității finalizării procesului de achiziții în 2022 (situația pandemică din China).

¹ Informația nu include cooperarea MF cu instituțiile omoloage

² AMP - Platforma pentru Gestionarea Asistenței Externe (www.amp.gov.md)

	Uniunea Europeană	87211431558	Misiunea Înaltilor Consilieri ai UE pentru RM (EUHLAM) / Acordul-cadru dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Comunităților Europene privind asistența externă, semnat la Bruxelles la 11 mai 2006 și ratificat prin Legea nr.426-XVI din 27 decembrie 2006	2019-2025	Susținerea Guvernului RM în implementarea Agendei sale de reforme și în mod special, acordarea asistenței Guvernului în dezvoltarea capacităților necesare pentru implementarea Acordului de Asociere (AA), inclusiv a Zonei de Comerț Liber și Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA), precum și asigurarea acțiunilor necesare în etapa de post liberalizare a Regimului de Vize.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. A fost finalizat Proiectul noii Strategii de Resurse Umane pentru 2023-2025 a SV. Au fost elaborate și remise în adresa Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării recomandările privind modificarea unor reglementări în domeniul vamal. Au fost elaborate și remise în adresa Ministerului Finanțelor recomandările de revizuire a unor prevederi din Legea 356/2022 privind modificarea noului Cod Vamal, în vederea alinierii acestuia la Codul vamal al Uniunii (CVU). Au fost aprobate de către Guvern, la 11 ianuarie 2023, modificările la reglementările vamale, menite să faciliteze transportul gazelor naturale și a altor produse energetice, necesare pentru crearea condițiilor de implementare a serviciilor de capacitate întreruptibilă. Modificările reflectă în totalitate recomandările Înaltului Consilier pe acest subiect. A fost revizuit Ordinul Serviciului Vamal pentru implementarea Hotărârii de Guvern privind simplificarea procedurilor vamale pentru toate tipurile de mărfuri transportate prin instalație de transport fix (<i>electricitate, gaze naturale și petrol</i>), prin introducerea serviciilor de depozitare temporară și excluderea depunerii declarației de tranzit și a garanției vamale. Au fost elaborate recomandările privind „Impozitarea importului de autoturisme în Republica Moldova”. Au fost elaborate îndrumări în procesul de raportare către Comisia Europeană în ceea ce privește cea de a doua evaluare a alinierii RM la Acquis-ul UE (Chestionarul Comisiei Europene cu privire la cererea de aderare la UE a RM). A fost elaborat un document informativ care include principalele instrumente de simplificare din noul Cod Vamal aplicabil tranzacțiilor de comerț electronic. A fost revizuit progresul SV privind implementarea angajamentelor din Capitolul 29 – Uniunea vamală, precum și au fost furnizate sugestii și comentarii relevante asupra textului chestionarului completat.

	Uniunea Europeană	87211711618	Misiunea UE de Asistență la Frontieră în RM și Ucraina (EUBAM)/ Memorandum de Înțelegere între Guvernul Republicii Moldova, Comisia Europeană și Guvernul Ucrainei cu privire la Misiunea Comisiei Europene de Asistență la Frontieră în Republica Moldova și Ucraina, adoptat/încheiat la Palanca la 07.10.2005 / Addendum la Memorandum de Înțelegere între Guvernul Republicii Moldova, Comisia Europeană și Guvernul Ucrainei, cu privire la Misiunea Comisiei Europene de Asistență la Frontieră în Republica Moldova și Ucraina din 07.10.2005, încheiat la Bruxelles la 24.11.2015	2005-2023	Misiunea promovează controlul la frontieră, normele și practicile vamale/fiscale care corespund standardelor UE și răspund necesităților ambelor țări partenere.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 02 martie și 7 iunie, Girgiulești-Galați, avut loc întâlnirea Grupului Vamal Regional de Coordonare dintre RM-RO-UA pentru Eficientizarea Fluxului de Trafic Marfar. La data de 26 mai a avut loc ședința grupului de lucru privind Platforma comună de informare MD-RO-UA. La data de 15 iunie, 16 iunie, 29 iunie au fost desfășurate ședințe interinstituționale în format online cu referire la coordonarea poziției naționale pentru reuniunea de coordonare cu partenerii Misiunii EUBAM privind extinderea mandatului EUBAM. Totodată, au fost organizate traininguri: 18-21 iulie - Crimele farmaceutice – contrabanda și contrafacerea medicamentelor, 16-18 mai - Combaterea contrabandei cu droguri și 22 iunie - prevederile Convenției CITES; 27 aprilie - Controlul mijloacelor de transport maritim și 21-27 iunie - Tehnici criminalistice.

	Uniunea Europeană		Misiunea de parteneriat a Uniunii Europene în Republica Moldova (EUAM Moldova)	2023	Consolidarea rezilienței sectorului de securitate al țării în domeniul gestionării crizelor și al amenințărilor hibride, inclusiv al securității cibernetice și al contracarării manipulării și interferenței informațiilor străine, acordarea consultanței strategice cu privire la dezvoltarea strategiilor și politicilor și identificarea nevoilor de consolidare a capacităților de avertizare timpurie, detectare, identificare, atribuire a amenințărilor și răspuns la amenințările hibride.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La data de 20 iunie a avut loc o întrevedere de curtoazie a DG cu reprezentanții Misiunii de parteneriat. La data de 23 iunie și 29 iunie au fost organizate ședințe de MAEIE cu omologii europeni pe marginea proiectului <i>Acordului între Republica Moldova și Uniunea Europeană privind statutul misiunii de parteneriat a UE în Republica Moldova (EUPM Moldova)</i>.

	Uniunea Europeană	-	”EU4Digital: Sprijinirea Economiei și Societății Digitale în cadrul Parteneriatului Estic”	2022-2025	Acordarea suportului în extinderea Pieței Unice Digitale a UE către statele Parteneriatului Estic, dezvoltând potențialul economiei și societății digitale în vederea asigurării creșterii economice, generării mai multor locuri de muncă, îmbunătățirii vieții oamenilor și asistării mediului de afaceri. <i>(EU4Digital își axează sprijinul pe 6 domenii de politică principale printre care este și domeniul e-comerțului, care include unul dintre cele 4 grupuri de lucru e-Customs.)</i>	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. SV a completat Chestionarului EU4Digital de evaluare a gradului de pregătire și disponibilitate a RM pentru implementarea eFTI (electronic Freight Transport Information). EU4Digital a selectat RM drept țară a PaE pentru participarea în cadrul activității Coridoarele de Transport Digitale, cu accent pe eFTI (implementarea activității aprilie-decembrie 2023). Ca urmare a implementării eFTI în RM, Serviciul Vamal va fi consumator de date din eFTI. La data de 13 aprilie a avut loc sesiunea de actualizare a progresului EU4Digital e-Commerce Accelerator. A fost lansată Eu4Digital e-Commerce Accelerator și evaluată situația legală și standardele internaționale. Totodată, a fost completat chestionarul suplimentar cu referire la cadrul național în materie de e-commerce.
	Uniunea Europeană, Centrul de Comerț Internațional (ITC)	-	„Helpdesk pentru Parteneriatul Estic” (EAP Trade Helpdesk) / Proiect demarat în cadrul inițiativei EU4Business în contextul Acordului de Asociere RM-UE <i>(SV: co-beneficiar)</i>	2019-2024	Intensificarea relațiilor economice și comerciale dintre UE și țările Parteneriatului Estic (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, R.Moldova, Ucraina)	Pe parcursul perioadei de raportare au fost realizate următoarele. La data de 26 aprilie Serviciul Vamal a participat la Conferința națională privind măsurile netarifare și barierele în comerțul cu mărfuri și servicii. La 30 iunie a avut loc o ședință cu reprezentanții proiectului privind publicarea informației despre exportatorii și importatorii RM pe platforma EaP Trade Helpdesk. Aceasta va oferi exportatorilor RM expunerea la potențiale companii importatoare din UE și statele PaE asistând totodată importatorii RM în găsirea de parteneri alternativi de aprovizionare în regiune. A fost propusă semnarea unui Memorandum de Înțelegere care va asigura păstrarea dreptului asupra datelor caracter personal.

	Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (CEPOL), Agenția UE pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (EUROPOL)	-	Proiectul UE de formare și parteneriat operațional împotriva criminalității organizate (TOPCOP)	1 iulie 2020- 30 iunie 2024	Îmbunătățirea eficacității în combaterea criminalității transnaționale organizate în domeniile prioritare ale criminalității	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 16 februarie (online) a fost organizat webinarul cu privire la apărarea chimică, biologică, radiologică și nucleară. În perioada 20-24 februarie la Roma, Italia, SV a participat la un curs regional “Contrafacerea, comerțul ilicit cu medicamente și produse agricole” (training și parteneriat operational de combatere a criminalității organizate în regiunea PaE). În perioada 27-31 martie la Budapesta, Ungaria a avut loc cursul regional privind combaterea traficului de droguri.
	Uniunea Europeană	-	Proiectul UE „Suport pentru modernizarea și evaluarea managementului integrat al frontierei în RM”/ Proiect demarat în cadrul Inițiativei MIEUX (Migration EU expertise) (SV: co-beneficiar)	2021-2023	Asigurarea managementului calității în aplicarea principiilor de management integrat al frontierelor (MIF) prin constituirea mecanismelor viabile de evaluare și control al calității și conformității proceselor, procedurilor, legislației și altor componente realizate la nivel național, cu cele efectuate și puse în aplicare la nivelul UE în domeniul MIF; precum și crearea și punerea în aplicare a cadrului regulator și instituțional relevant, aferent domeniului MIF, conform reglementărilor UE adaptate la situația din Republica Moldova	Pe parcursul perioadei de raportare au fost realizate următoarele. În perioada 1-3 martie membrii grupului de lucru al Serviciului Vamal au participat la cel de-al doilea atelier de lucru în scopul definitivării Ghidului practic privind monitorizarea și evaluarea aplicării principiilor MIF în RM. A fost completat chestionarul de evaluare a necesităților de instruire pentru gestionarea integrată a frontierei de stat în baza Manualului practic privind monitorizarea și evaluarea aplicării principiilor Managementului Integrat al Frontierei de Stat (MIFS) în RM, aprobat în cadrul ședinței Consiliului Național pentru MIFS.

	Uniunea Europeană Oficiul Federal pentru Economie și Controlul Exporturilor (BAFA) în comun cu consorțiul condus de Expertise France (Agenția franceză pentru asistență tehnică internațională)	-	Programul UE Partener-la-Partener (P2P) privind controlul exporturilor prin Proiectul UE COARM V de sensibilizare privind promovarea controalelor eficiente ale exporturilor de arme, în cooperare cu Centrele de Excelență UE în domeniul CBRN <i>(SV este co-beneficiar)</i>	2020-2023	Acordarea asistenței administrative reciproce, asistenței de cooperare cu statele non-UE în sprijinul transferurilor transparente și responsabile de arme	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 16-17 februarie la Erevan, Armenia, SV a participat la seminarul organizat în cadrul Proiectului UE privind promovarea controlului eficient al exporturilor de arme (EU COARM V) pe baza deciziei Consiliului UE (PESC) 2022/1464 din octombrie 2022.
	Uniunea Europeană/ Agenția Cehă pentru Dezvoltare (CzechAid)	-	Proiectul „Dezvoltarea capacităților chinologice ale SV RM și Poliția de Frontieră RM” <i>(SV este co-beneficiar)</i>	2023-2025	Consolidarea capacităților de management al frontierei în domeniul chinologic	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. Au fost transmise comentariile SV către administrația vamală a Cehiei pe marginea Memorandumului de Înțelegere al proiectului. În coordonare cu Czech Aid și administrația vamală a Cehiei a fost negociat proiectul Memorandumului de Înțelegere între SV, administrația vamală a Cehiei și IGPF al RM privind implementarea proiectului prenotat. Memorandumul urmează să fie semnat la Chișinău pe parcursul lunii iulie 2023. Urmează preselecția și procurarea câinilor și a echipamentelor necesare, desfășurarea trainingurilor la Centrul Chinologic din orașul Hermanice, Republica Cehă. Instruirea a 6 funcționari vamali, precum și transportarea câinilor în RM.
	Departamentul de Stat al SUA (Biroul Internațional pentru Combaterea drogurilor și aplicarea Legii), implementatori Secția Criminalitate Economică și Cooperare, Departamentul Acțiune contra Crimei, Direcția Generală pentru drepturile omului și Supremația Legii, Consiliul Europei	-	Proiectul „Acțiune împotriva corupției în Republica Moldova (AIC)”, Faza 2 <i>(SV este co-beneficiar)</i>	01 septembrie 2022 – august 2024	Sprijinul autorităților naționale în abordarea eficientă a corupției și în executarea controalelor de integritate	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. Serviciul Vamal a participat în cadrul ședinței din 9 ianuarie (sediul Consiliului Europei) în cadrul căreia au fost discutate subiectele legate de domeniul anti-corupție, precum și domeniile prioritare ale SV care necesită asistență și suport. Serviciul Vamal a participat la prima ședință a Comitetului de conducere al Proiectului (Chișinău, 02 martie 2023) unde s-a discutat și aprobat Planul de lucru al Proiectului.

Agencia Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID)	8721183217775	Programul USAID Reforme Instituționale și Structurale în Moldova (MISRA) Acord dintre Guvernul SUA și Guvernul RM cu privire la cooperare în vederea facilitării acordării asistenței, semnat la Chișinău la 21 martie 1994	2022-2027	Impulsionarea dezvoltării economiei naționale, stimularea redresării durabile și incluzive din criza regională și îmbunătățirea mediului de afaceri și comerțului în RM.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. Suport financiar în achiziționarea a 4 abonamente online la baza de date a Sistemului Armonizat al OMV pentru 5 ani pentru Aparatul Central și Birourilor vamale al SV. În perioada 30 ianuarie-03 februarie – participarea în cadrul atelierului de lucru cu genericul „Mecanismul de măsurare a timpului de vămuire conform standardelor OMV” organizat de către SV în parteneriat cu OMV cu suportul MISRA, cu participarea reprezentanților SV, IGPF, ANSA, AITA, ANTA, CCI. Ca urmare a atelierului de lucru, Serviciul Vamal a solicitat asistența Programului MISRA în contractarea unui expert în măsurarea timpului vămuirii (TRS) pentru demararea unui proiect privind implementarea TRS în posturi vamale ca urmare a aprobării documentelor realizate la workshop-ul din februarie 2023. Programul MISRA a lansat procedura de achiziții și a selectat compania implementatoare. Realizate mai multe ședințe cu ocazia evenimentului de lansare a Sistemului Informațional e-AEO (Chișinău, 11 aprilie), precum și a celor 6 ateliere de lucru regionale ce vor fi realizate în luna mai (Chișinău, Ungheni, Briceni, Bălți, Cahul, Comrat). La 20 martie a avut loc întrevederea conducerii Serviciului Vamal cu Directorul Programului MISRA privind implementarea activităților comune în derulare, precum și necesitățile/prioritățile SV. Privind implementarea rândurilor electronice la frontieră (BQS) expertul contractat de către MISRA în comun cu grupul de lucru al SV au elaborat proiectele de Concept tehnic, Specificații tehnice/Caiet de sarcini pentru software și Regulamentul de funcționare. Programul MISRA a lansat procedura de achiziții și este în proces de selectare a companiei implementatoare. La data de 27 aprilie a avut loc evenimentul de lansare a Sistemului Informațional e-AEO. Au fost realizate 6 ateliere de lucru privind SI e-AEO, avantajele și beneficiile statutului de AEO și statutului de Exportator Aprobat (04 mai – Ungheni, 11 mai – Briceni, 18 mai – Bălți, 23 mai – Chișinău, 25 mai – Comrat, 30 mai – Biroul vamal Sud). La data de 8 iunie a avut loc Ceremonia de transmitere a 6 birouri mobile oferite pentru Postul vamal de frontieră Leova (PTF Leova-Bumbăta).
Agencia Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Implementat de International Development Group LLC (IDG)	-	Proiectul USAID pentru Dezvoltare Economică, Guvernare și Creștere a Întreprinderilor (EDGE) (SV este co-beneficiar)	mai 2021- februarie 2023	Acordarea suportului întru creșterea economică inclusivă, durabilă și susținerea privind integrarea intraregională și euroatlantică	Pe parcursul perioadei de raportare au fost realizate următoarele. La data de 19 mai a avut loc ședința privind evaluarea eficienței și eficacității Proiectului EDGE pentru autoritatea vamală. Urmare a evaluării va fi determinată eficacitatea programului în atingerea rezultatelor scontate, oferite recomandări, precum și va fi analizată oportunitatea implementării unui nou program.

Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii	8721162211605	”Programul de Control al Exporturilor și Securitatea Frontalieră (EXBS)” / Acord dintre Guvernul SUA și Guvernul RM cu privire la cooperare în vederea facilitării acordării asistenței, semnat la Chișinău la 21 martie 1994; Plan Comun de Acțiuni între Guvernul RM și Guvernul SUA pentru combaterea traficului ilegal de materiale nucleare și radioactive, semnat la Chișinău la 19 iulie 2011	2011 – prezent (perioada finalizării proiectului nu este reglementată de către partener)	Acordarea suportului în prevenirea proliferării armelor de distrugere în masă (ADM), acumulărilor destabilizatoare, transferurilor ireponsabile ale armelor convenționale prin asistență în crearea sistemelor eficiente naționale de control al comerțului strategic în țările care posedă, produc, livrează mărfuri strategice, precum și țările prin teritoriul cărora aceste mărfuri pot fi tranzitate.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 19 ianuarie a avut loc ședința de lucru privind perspectivele de cooperare în consolidarea capacităților SV. În perioada 24-27 ianuarie la hotel Radisson a fost desfășurat training privind combaterea traficului ilicit de arme de calibru mic, armament ușor și materiale conexe. La 7 martie în cadrul Serviciului Vamal a avut loc ședința tehnică de lucru cu consilierul pentru securitatea frontierei terestre de pe lângă Ambasada SUA privind datele în portalul KIT.
Departamentul Energiei/ Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii	-	”Depistarea și prevenirea cazurilor de contrabandă cu substanțe nucleare” (Nuclear Smuggling Detection and Detection-NSDD) al Administrației Naționale pentru Securitate Nucleară din SUA (NNSA) (fostul Program „A doua linie de apărare (SLD)”) / Memorandum de Înțelegere între SV al RM și Departamentul Energiei din SUA privind Cooperarea pentru Prevenirea Traficului Ilicit cu Materiale Radioactive din 19 iulie 2011	2011 – prezent (perioada finalizării proiectului nu este reglementată de către partener)	Acordarea suportului în prevenirea și combaterea traficului ilicit de materiale nucleare și alte substanțe radioactive, prin instalarea sistemelor tehnice de detectare și identificare a acestor materiale și substanțe la punctele de trecere a frontierei de stat, precum și prin acordarea suportului metodologic	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 6 martie în cadrul Serviciului Vamal a avut loc ședința de lucru cu reprezentanții Departamentului Energiei din SUA în cadrul căreia au fost discuții asupra activităților curente și continuarea cooperării cu SV în cadrul Programului NSDD. La 8 martie la PV Costești - vizita reprezentanților Programului NSDD în contextul modificării locului de amplasare a Stației locale de alarmă și pentru efectuarea testelor suplimentare de acceptanță a sistemelor portale de depistare a radiației la PV Costești. În perioada 11-12 aprilie a avut loc instruirea privind procedurile de răspuns a PTF în cazurile de alarmă radioactivă, operarea cu monitoare portale și utilizarea echipamentelor tehnice de control. La data de 2-5 mai a avut loc atelierul de lucru privind mentenanța avansată a Sistemelor Staționarwe de Detecție a Radiațiilor.

Departamentul Comerțului al SUA	-	Programul de Dezvoltare a Dreptului Comercial (CLDP) / Acord dintre Guvernul SUA și Guvernul RM cu privire la cooperare în vederea facilitării acordării asistenței, semnat la Chișinău la 21 martie 1994; Plan Comun de Acțiuni între Guvernul RM și Guvernul SUA pentru combaterea traficului ilegal de materiale nucleare și radioactive, semnat la Chișinău la 19 iulie 2011	2004 – prezent (perioada finalizării proiectului nu este reglementată de către partener)	Sprijin în consolidarea capacităților pentru funcționarii publici din Republica Moldova	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 06 februarie, la Geneva, Elveția, cu suportul CLDP, au avut loc consultări cu omologii ucraineni, conduse de experții Uniunii Internaționale a Transportului Rutier (IRU) privind situația actuală la PTF UE – RM – Ucraina. La 07 - 10 februarie, Geneva, Elveția, cu suportul CLDP, SV a participat la Conferința Comisiei Economice a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE) privind noile evoluții în aplicarea Convenției vamale relativă la transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R. (Convenția T.I.R.). În perioada 15-16 iunie, Tbilisi, a avut loc vizita de studiu privind implementarea NCTS.
Agenția pentru Apărare și Reducere a Amenințărilor (DTRA) a Departamentului Apărării al SUA	-	Programul „Prevenirea Proliferării Armelor de Distrugere în Masă”	2012-perioada finalizării nu este reglementată de partener	Suport în consolidarea capacităților prin dotarea instituției cu echipamente de control vamal necesare, instruire în vederea prevenirii proliferării armelor de distrugere în masă	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La data de 6 martie a avut loc ședința cu reprezentanții DTRA privind asistența tehnică acordată SV și necesitățile ulterioare. În perioada 25-28 aprilie a avut loc cursul de instruire privind operarea dispozitivului X-Ray Astrophysics.

	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și co-finanțat de RM	-	Proiectul de implementarea în RM a Sistemului Electronic de Schimb de Date SEED+ / Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Federale Germania privind cooperarea pentru dezvoltare, semnat la 10 iulie 2014 la Berlin și ratificat prin Legea nr.58 din 9 aprilie 2015	septembrie 2021-2024	Implementarea Sistemului electronic de schimb de date SEED care va permite trasabilitatea mărfurilor în circuitul acestora între statele parte la CEFTA pentru aplicarea cumulului total al originii și taxelor draw-back și în care, după modernizarea la versiunea SEED+, integrarea modulelor AEO și managementul riscurilor, precum și toate agențiile care eliberează actele permise în cadrul comerțului transfrontalier.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. În martie 2023 GIZ a încheiat contractul cu compania implementatoare a SEED/SEED+ în RM. A avut loc lansarea proiectului la 20 aprilie 2023 în incinta Aparatului Central al Serviciului Vamal cu participarea experților proiectului SEED/SEED+, GIZ, ANSA, AMDM. La data de 20 iunie a avut loc Reuniunea Comitetului de Coordonare pentru implementarea Platformei SEED/SEED+.
	Secreteriatul de Stat pentru Afaceri Economice (SECO) din Confederația Elvețiană, implementator Organizația Mondială a Vămirilor (OMV)	-	Programul global de facilitare a comerțului (GTFP)	2022-2023	Contribuirea la stimularea și facilitarea comerțului internațional al țărilor beneficiare selectate, în special al administrațiilor vamale, prin implementarea și aplicarea standardelor internaționale și a celor mai bune practici pentru importul, exportul și tranzitul mărfurilor comerciale	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. În perioada 9-20 ianuarie la Bruxelles, Belgia a avut loc atelierul de instruire “Formare de formatori în domeniul dezvoltarea abilităților managerilor de nivel mediu”. A fost organizată ședința de lucru cu privire la îmbunătățirea procedurilor vamale în procesarea fluxului de ajutor umanitar (15 februarie). În perioada 13-17 februarie a fost organizat atelierul virtual privind revizuirea indicatorilor cheie de performanță pentru Mecanismul de măsurare a performanței a OMV. În perioada 27-30 martie la Centrul de instruire a avut loc atelierul de asistență tehnică pentru îmbunătățirea procedurilor de vămuire a loturilor ajutorului umanitar” organizat în cadrul Programului. La data de 27-29 iunie a avut loc vizita experților OMV în RM în scopul desfășurării misiunii finale de evaluare a SV. Au fost organizate ședințe de lucru în domeniul comerțului electronic, domeniul managementului coordonat al frontierei și îmbunătățirea procedurilor vamale în procesarea fluxului de ajutor umanitar.

	Oficiul ONU pentru Droguri și Crimă (UNODC), Organizația Mondială a Vămirilor (OMV)	-	Programul de Control al Containerelor al OMV și UNODC Memorandumul de Înțelegere între Organizația Națiunilor Unite, Serviciul Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Departamentul Poliției de Frontieră al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, semnat la Viena la 26.12.2014	2014 - prezent (perioada finalizării proiectului nu este reglementată de către partener)	Acordarea suportului în depistarea containerelor cu risc sporit	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. În perioada 20-22 martie Serviciul Vamal a participat la Cursul de instruire privind riscurile, investigarea și supravegherea activelor virtuale organizat cu suportul Oficiului Coordonatorului pentru Activități Economice și de mediu al OSCE în colaborare UNODC.
	Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) +UNCTAD (implementator) (SV: co-beneficiar)	-	Proiectul „Digitalizarea Serviciului Vamal”	2021-2023 Proiectul are 5 Faze/Componente	Faza 1: Suportul SV în facilitarea e-comerțului transfrontalier prin digitalizarea procesării înainte de sosire a trimerilor poștale și a poștei rapide – CN22/23 (realizat în 2021-2022) Faza 2: Suportul SV în implementarea Certificatelor de origine preferențiale în format electronic (în proces de realizare în 2021-2023) Faza 3: Suportul SV în digitalizarea proceselor de luare și gestionare a deciziilor vamale prin implementarea Sistemului de management al deciziilor vamale al SVRM (2022-2023)	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. -a fost încheiată perioada de pilotare a soluției tehnice și acceptată soluția. -au fost migrate sistemele, CDS și IPS furnizate de UPU, respectiv ASYPCD furnizat de UNCTAD la ultimele versiuni. - decizia „Go live” atât pentru export, cât și pentru import (21 sau 24 aprilie). - a fost demarat evenimentul de vizibilitate pentru public (01-12 mai 2023). - simplificările și facilitările vor continua după schimbarea legislației. Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. - Finalizarea perioadei de testare a sistemului electronic (aprilie 2023), - Decizia „Go live” (aprilie 2023), - Utilizarea noului flux de procesare înainte de finalizarea introducerii regulilor de origine. Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. - UNCTAD a finalizat dezvoltarea acestei componente a Sistemului Informatic a Serviciului Vamal și a instalat pe serverul de test. - Serviciul Vamal a inițiat procedura de testare și de pregătire a unui Regulament care să includă noile cerințe comunitare. Serviciul Vamal a decis: - de a încheia perioada de teste (aprilie/mai 2023). - de a instala componenta pe cloud și pornirea live a sistemului mai/iunie 2023.

					Faza 4: Suportul SV în simplificarea mediului de afaceri și sporirea transparenței proceselor de vămire prin implementarea Cabinetului agentului economic al SV (2023)	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. UNCTAD a dezvoltat componenta „Cabinetului agentului economic al SV”. Serviciul Vamal a solicitat ca aceasta componentă să fie integrată cu componenta „Sistem de management al deciziilor vamale” (aceeași interfață).
					Faza 5: Suportul SV în îmbunătățirea eficienței generale și digitalizarea operațiunilor vamale, permițând un mediu fără hârtie (2023)	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. UNCTAD a dezvoltat și integrat pe o platforma de test câteva funcționalități care să faciliteze digitalizarea operațiunilor vamale, permițând un mediu fără hârtie, inclusiv eliminarea utilizării formularelor tipizate.
	Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei, implementator Organizația Internațională a Poliției Criminale (INTERPOL)	-	Proiectul “Inițiativa de Asistență Operațională în Moldova” (OIPC) <i>(SV este co-beneficiar)</i>	2022-2023	Suportul operațional organelor de drept naționale în prevenirea și combaterea traficului de arme și muniții, migrației ilegale, traficului de persoane, terorismul și alte ilegalități conexe	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La data de 15 martie a avut loc întrevederea de lucru cu experții INTERPOL pentru oferirea suportului analitic și operațional Serviciului Vamal în cadrul Proiectului. În perioada 21-22 martie Serviciul Vamal a participat la un curs de instruire “Operarea cu baza de date iARMS a INTERPOL” în scopul îmbunătățirii competențelor de identificare și urmărire a armelor de foc ilegale. În perioada 3-4 aprilie, la Lyon, un reprezentant vamal a participat la reuniunea Grupului de lucru privind criminalitatea.
	Direcția Generală Politică Europeană de Vecinătate și Negocieri privind Extinderea (DG NEAR), implementator OIM Moldova	-	Proiectul “Sprijinirea protecției, tranzitului, întoarcerii voluntare și informate și reintegrării cetățenilor Parteneriatului estic și a responsabilităților țărilor terțe afectate de conflictul din Ucraina” <i>(SV este co-beneficiar)</i>	2022-2023	Achiziționarea echipamentelor de birou; pregătire pentru iarnă – generatoare, lanterne etc.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La 6 martie la sediul OIM a avut loc ședința preparatorie pentru reuniunea Comitetului de coordonare a acțiunii UE-OIM Sprijinirea protecției, tranzitului, întoarcerii voluntare și informate și reintegrării cetățenilor Parteneriatului estic și ai țărilor terțe afectate de conflictul din Ucraina, în cadrul sprijinului DG NEAR organizată de Misiunea OIM în RM și DG NEAR.

	Ministerul Afacerilor Externe al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord / Biroul pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare (FCDO), implementator OIM Moldova	-	Proiectul “Apel OIM – Ucraina și țările învecinate” <i>(SV este co-beneficiar)</i>	2022-2023	Asistență în pregătirea pentru iarnă (încălzitoare electrice, containere modulare, instrumente etc.)	Pe parcursul perioadei de raportare au fost realizate următoarele activități. La data de 23 februarie, a fost desfășurată vizita reprezentanților OIM la PV Tudora privind documentarea cu folosirea echipamentelor livrate.
	Ministerul Afacerilor Externe ale Republicii Italiene, implementat de OIM Moldova	-	Proiectul “Consolidarea capacităților pentru protecția refugiaților ucraineni, a responsabilităților țărilor terțe și a comunităților gazdă din Moldova” <i>(SV este co-beneficiar)</i>	2022-2024	Asistență în consolidarea capacităților	Pe parcursul perioadei de raportare au fost realizate următoarele activități. În perioada 23-26 mai, a fost desfășurat trainingul „Formare de formatori în domeniul comunicarea profesională eficientă în mediul multicultural și managementul stresului în situații de urgență”. La data de 6-7 iunie, a fost demarat un training în domeniul comunicării cu persoanele vulnerabile, gestionarea situațiilor de criză și prevenirea sindromului de burnout. A fost contractat de OIM MD un expert internațional, pe perioada 10 mai-14 iulie, pentru evaluarea Platformei e-Learning a SV și pregătirea recomandărilor de dezvoltare a acesteia.
	Institutul interregional al Națiunilor Unite pentru cercetare în domeniul criminalității și justiției (UNICRI)	-	Proiect regional CONTACT-Black Sea privind consolidarea capacităților de combatere a traficului cu materiale radiologice și nucleare în regiunea bazinului Mării Negre pentru Republica Moldova, Georgia și Ucraina	2020-2023	Consolidarea capacităților de combatere a traficului cu materiale radiologice și nucleare în regiunea bazinului Mării Negre. (Statele participante: R.Moldova, Georgia, Ucraina)	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. La data de 22-23 februarie, la Chișinău, a avut loc atelierul de lucru regional în contextul implementării proiectului Contact-Black Sea. La data de 26-28 iunie, la Tbilisi, a fost desfășurat atelier de lucru regional privind detectarea materialelor radiologice și nucleare în regiunile aflate în afara controlului Guvernului.

	Uniunea Europeană	-	TAIEX (instrumentul UE de asistență tehnică)	2023	Consolidarea capacităților prin schimb de experiență	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. În perioada 20-24 februarie curent a avut loc vizita de studiu la Vilnius, Lituania, privind implementarea Regulamentului de punere în aplicare a noului Cod Vamal pe domeniul valorii în vamă. În perioada 13-17 martie a avut loc vizita de studiu la București, România întru familiarizarea cu aspectele teoretice și practice ale aplicării regimurilor vamale speciale, utilizării și procesării garanțiilor vamale, aplicarea deciziilor vamale. În perioada 8-10 mai 2023 a avut loc vizita de studiu în Cologne, Germania privind familiarizarea cu cele mai bune practici în domeniul asistenței administrative, precum procedura de examinare a schimbului de in formații, timpul de examinare, posibilitatea accesului în baza de date locală, procedura acordării asistenței pe cazurile administrative și cele penale, posibilitatea folosirii datelor cu caracter personal și a celor comerciale, metode de cooperare cu organizațiile naționale relevante pe segmentul de aplicare a legii, cooperarea reciprocă prin intermediul RILO. S-a decis continuarea programului de schimb AFIS, precum și alte instrucțiuni utilizate pentru îmbunătățirea procedurii de schimb de informații. În perioada 15-19 mai, or. Praga, Cehia, a avut loc vizita de studiu privind aspectele practice europene cu privire la implementarea Noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS), sistemului de decizii vamale, utilizarea Garanțiilor vamale etc. În perioada 16-18 mai a avut loc o vizită de studiu privind managementul integrat al Frontierei în or. Przemysl, Polonia. Vizita de studiu a contribuit la consolidarea capacităților instituționale privind sistemul IT Digital Border (implementat în Polonia la nivelul tuturor punctelor de trecere a frontierei și la cele interne), funcționarea și capacitățile operaționale ale sistemului, funcționarea principiului de control „oprire unică, control unic” și alte subiecte relevante punerii în aplicare a legislației vamale noi. Prin prisma informației acumulate, urmează de analizat punctele forte și slabe ale sistemului IT Digital Border pentru posturile vamale, capacitatea și posibilitatea instituției de preluare a practicii Poloniei privind managementul coordonat al frontierei. În perioada 12-16 iunie 2023, Serviciul Vamal a găzduit vizita experților Autorității Vamale Române, în contextul desfășurării Misiunii experților TAIEX privind clasificarea tarifară. 24 de funcționari vamali din cadrul Aparatului Central și Birourile vamale au fost instruiți de experții TAIEX pe mai multe subiecte specifice, precum clasificarea tarifară a diferitor tipuri de mărfuri (ajutor umanitar, transmisiuni neînsoțite, produse accizabile); practica românească de implementare a sistemului TARIC; analiza comparativă a legislației UE și a Republicii Moldova privind clasificarea tarifară; deciziile privind informațiile tarifare obligatorii.

Control financiar public intern	Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare a Germaniei (BMZ), implementator Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) (MF: co-beneficiar)	87211371592	Fondul de consiliere în politici	ianuarie – aprilie 2023 (asistență pe termen scurt)	Furnizarea de expertiză pentru dezvoltarea Programului de Control Financiar Public Intern (CFPI) pentru Ministerul Finanțelor	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. Întru realizarea acțiunii prevăzute la pct. 7.3 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.90/2023, Ministerul Finanțelor este responsabil de elaborarea Programului de dezvoltare a controlului financiar public intern pentru anii 2023-2026. Astfel, cu asistența expertului local a fost elaborat conceptul noului Program de dezvoltare a CFPI, care a fost avizat de Cancelaria de Stat, redactat conform recomandărilor recepționate și publicat pe pagina web a Ministerului Finanțelor, a fost efectuată analiza ex-ante a problemelor reieșind din situația actuală, stabilită viziunea și obiectivele de dezvoltare a sistemului, determinate măsurile de intervenție pe termen mediu. La moment se elaborează versiunea inițială a Programului.

Coordonarea asistenței externe, datoria publică și investiții publice	Uniunea Europeană	8721174014608	”Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în identificarea și elaborarea proiectelor aferente implementării Acordului de Asociere RM-UE” /Ref: ENI / 2020 / 417-516	septembrie 2020- septembrie 2025	Acordarea suportului în consolidarea competențelor autorităților naționale, asigurând în același timp complementaritatea între punerea în aplicare a Acordului de Asociere și asistența externă.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele activități cheie conform fișelor de pontaj. A fost acordat suportul în organizarea: (i) cursului de instruire pentru autoritățile publice centrale privind asistența pentru dezvoltare și utilizarea AMP (29.03.2023); (ii) sesiunii de instruire „Comunicare și vizibilitate cu privire la suportul bugetar finanțat de Uniunea Europeană” (27.04.2023). În vederea implementării prevederilor HG nr.684/2022 în luna februarie 2023 a fost elaborat proiectul Instrucțiunii de evaluare a proiectelor de investiții publice în varianta engleză. În luna aprilie 2023 a fost prezentată varianta în limba română a proiectului Instrucțiunii. Totodată, a fost elaborat un prototip de dezvoltare a SI „Registrul proiectelor de investiții capitale” (RPIC) și în luna iunie 2023 a fdemarat procesul de ajustare. De asemenea, printre activitățile realizate de către experții proiectului se enumeră: în acordarea suportului în completarea în sistemul electronic OPSYS al CE a informației aferente programului de suport bugetar ”Contractul de consolidare a statului și reziliență pentru Republica Moldova”; în acordarea suportului în revizuirea Raportului privind îmbunătățirea accesului la informație aferentă asistenței externe elaborat de către Expert Grup, etc. În vederea îmbunătățirii comunicării cu participanții pieței VMS au fost organizare întreprinderile cu dealerii primari; În vederea promovării pieței VMS a fost creată pagina MF în terminalul Bloomberg. La data de 29 iunie 2023 a fost organizat un atelier de lucru cu tematica ”Instrumente noi ale datoriei”. În cadrul atelierului dealerilor primari le-au fost prezentate instrumente noi pe care MF intenționează să le introducă în viitor, împreună cu un model de stabilire a prețurilor acestor instrumente. Toate activitățile majore organizate cu suportul proiectului sunt reflectate pe pagina web a Ministerului Finanțelor, la următorul link: https://mf.gov.md/ro/ppf.
Datoria publică	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională	8721170913008	Transparența Sectorului Financiar în Moldova	septembrie 2019- mai 2024	Dezvoltarea Platformei Retail pentru vânzarea VMS	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. A fost definitivat Planul de acțiuni privind implementarea Sistemului Informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat către persoanele fizice în Republica Moldova”. Au fost organizate 6 întreprinderi a Grupului de lucru în cadrul cărora au fost discutate cerințele tehnice de conectare a SI ” Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat către persoanele fizice în Republica Moldova” cu sistemele DCU și cu serviciile guvernamentale de platformă (MPay, MNotify, MLog, MConnect etc.). În luna mai 2023 de către Proiectul USAID „Transparența sectorului financiar în Moldova” (FSTA) a fost semnat contractul cu compania Esempla Systems, care va proiecta, elabora și implementa Sistemului Informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova”.

						Totodată, a fost elaborat și aprobat Planul de acțiuni privind implementarea Sistemului Informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat către persoanele fizice în Republica Moldova”.
Achiziții publice	Banca Mondială	-	Asistența tehnică pentru elaborarea Programului Național de Dezvoltare a Sistemului de Achiziții Publice în Republica Moldova pentru anii 2023-2026	2022-2023	Suport în elaborarea Programului Național de Dezvoltare a Sistemului de Achiziții Publice în Republica Moldova	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. În cadrul proiectului, experții contractați au desfășurat un atelier de lucru „Provocări și preocupări în sistemul de achiziții publice din Moldova”, în cadrul căruia au fost examinate aspecte ce țin de provocările în legătură cu reglementarea, cadrul legislativ, managementul sistemului de achiziții publice și realizarea achizițiilor publice în Republica Moldova La finalizarea proiectului de la experții contractați au fost primite „Inventarul provocărilor/preocupărilor/problemelor asociate sistemului de achiziții publice din Republica Moldova identificate pe parcursul cercetării secundare” și versiunea inițială Programului național de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2023-2026.
	GIZ (Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei)	-		2022-2023		Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. Ministerul Finanțelor și experții GIZ au elaborat conceptul viitorului document de politici publice și varianta inițială Programului național de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2023-2026. În conformitate cu prevederile pct. 34, sbp. 4 a Hotărârii de Guvern nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, Ministerul Finanțelor prin scrisoarea nr. 13-03/10/49 din 16 ianuarie 2023 a notificat Cancelaria de Stat privind inițierea elaborării documentului de politici publice, Programul național de dezvoltare al sistemului de achiziții publice pentru anii 2023 – 2026, cu anexarea Conceptului. Programul național de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2023-2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pe anii 2023-2026, precum și proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la cele două documente prenotat au fost în proces de elaborare.

	UNEP (Fondul Națiunilor Unite pentru Mediu)	-	Asistență tehnică pentru implementarea achizițiilor publice durabile/ Acord de finanțare la scară mică (SSFA/2022/ 5624 din 30 august 2022) între Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) și Agenția pentru Achiziții Publice	august 2022- octombrie 2023	Suport întru implementarea achizițiilor publice durabile	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele: - Prioritizarea SPP a 3 produse noi (focusată pe eficiența energetică și de resurse) și evaluarea a 2 produse prioritizate anterior. - Elaborarea specificațiilor tehnice pentru 3 produse prioritizate noi și revizuirea specificațiilor tehnice pentru 2 produse prioritizate anterior. - Elaborarea unui ghid în achiziții publice durabile general și instrucțiunilor de achiziționare pentru 5 produse prioritizate. - Elaborarea unei campanii de promovare a achizițiilor publice durabile.
Administrare fiscală	Agenția Fiscală Suedeză/ Agenția Suedeză pentru Dezvoltarea Cooperării Internaționale	-	Proiect de cooperare între Serviciul Fiscal de Stat al Republicii Moldova și Agenția Fiscală Suedeză	2023-2026	Acordarea suportului în: dezvoltarea managementului resurselor umane; consolidarea capacităților privind schimbul internațional de informații; îmbunătățirea deservirii contribuabililor	Pe parcursul perioadei de raportare, Serviciul Fiscal de Stat și Agenția Fiscală Suedeză sunt în proces de definitivare și semnare a noului Proiect de cooperare.
	Departamentul Trezoreriei SUA - Biroul de Asistență Tehnică	8721123012042	Programul de consiliere în domeniul veniturilor/ Termenii de referință Republica Moldova Serviciul Fiscal de Stat Și Departamentul Trezoreriei din SUA Biroul de Asistență Tehnică (BAT)	ianuarie 2023 – decembrie 2024	Acordarea suportului în dezvoltarea instituțională, dezvoltarea operațională, managementul proiectului și managementul schimbării.	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost realizate următoarele. Au avut loc 6 misiuni de asistență ale experților dedicate: consolidării capacităților SFS de urmărire penală a infracțiunilor fiscale; îmbunătățirii controalelor manageriale și a metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil; implementării aspectelor legislației aferente prețurilor de transfer și regulilor generale de anti-abuz (GAAR); îmbunătățirii capacităților de gestionare a arieratelor; ; implementării principiilor BEPS cu privire la Companiile Străine Controlate (CFC). Au fost înaintate propuneri aferent modificării și completării legislației fiscale în ceea ce privește administrarea arieratelor . Au fost organizate instruirii privind: implementarea aspectelor legislației aferente prețurilor de transfer și regulilor generale de anti-abuz (GAAR); implementarea principiilor BEPS cu privire la Companiile Străine Controlate (CFC); consolidarea capacităților SFS de urmărire penală a infracțiunilor fiscale. De asemenea, s-a oferit suport în implementarea Proiectului de modernizare a administrării fiscale (TAMP), în special aferent achiziției serviciilor de evaluare a lacunelor sistemului informațional al SFS.

Planificarea și executarea bugetului	Programul Națiunilor Unite de Dezvoltare	8721142314900	Consolidarea capacităților și sistemelor pentru un management eficient al finanțelor publice / Memorandumul de Înțelegere privind implementarea proiectului între Ministerul Finanțelor și Programul Națiunilor Unite de Dezvoltare în Moldova	2020 – 2023	Consolidarea capacităților într-o îmbunătățire a eficienței bugetare și raționalizării cheltuielilor publice și acordarea suportului în asigurarea alinierii fluxurilor bugetare la indicatorii naționalizați a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD)	Pe parcursul perioadei de raportare, a fost elaborat proiectul Raportului privind raționalizarea cheltuielilor în sectorul sănătății ce urmează a fi definitivat. În scopul îmbunătățirii/definitivării proiectului de Raport, în perioada 27-30 iunie 2023, cu suportul experților SlovakAid/PNUD, Grupul de lucru s-a întrunit în ședințele de lucru (cu prezență fizică). Drept urmare proiectul va fi îmbunătățit cu recomandările experților, cu definitivarea către sfârșitul lunii iulie curent. Totodată, la data de 28 iunie curent, cu suportul experților SlovakAid/PNUD, a avut loc ședința de lansare a procesului de raționalizare a cheltuielilor în sectorul social.
	Uniunea Europeană (MF: co beneficiar)	-	”Suport în dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere și consolidarea procesului de aproximare a legislației” / Acordul Financiar Facilitatea cooperării tehnice (ENI 2016/039-553) / AAP 2016	iunie 2020- iunie 2025	Suținerea Guvernului Republicii Moldova și altor instituții cheie în implementarea Agendei de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova în toate sectoarele (costificarea acțiunilor pentru implementarea Acordului de Asociere, aproximarea legislației, sisteme IT, etc).	Pe parcursul perioadei de raportare nu au fost realizate careva activități de suport pentru Ministerul Finanțelor.

Cooperare Transfrontalieră	Uniunea Europeană, Programul Transnațional Dunărea 2014-2020	8721187916241	Programul Transnațional Dunărea 2014-2020 / Acordul TA / TA Project Code: DTP, TA/16/Acronym: NCP Moldova, Programul Transnațional Dunărea 2014-2020, Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova, Uniunea Europeană și Ministerul Economiei Naționale a Ungariei, ratificat prin Legea nr. 12 din 02.03.2017	mai 2021 – decembrie 2023	Asigurarea suportului pentru structurile de management la nivel de program cât și la nivel național; oferirea suportului beneficiarilor de proiecte din cadrul PTD; precum și furnizarea informațiilor despre realizările programului.	Întru asigurarea realizării activităților propuse în cadrul contractului de asistență tehnică, în perioada de raportare, au fost întreprinse următoarele acțiuni: - Elaborarea Rapoartelor pentru anul 2022, precum și a Solicității de Rambursare 2022 (AfR), care conține informațiile privind activitățile efectuate pe parcursul 2022, și cheltuielile aferente, în cadrul Proiectului AT DTP-TA/16-NCP Moldova în vederea implementării corespunzătoare a Acordului de Asistență Tehnică, TA Project Code: DTP TA/16, Acronym: NCP Moldova: 1. Partner Progress Report DTP 218 DTP-TA-16: NCP Moldova TA Project Plan 2022 2. Project Progress Report DTP 218 DTP-TA-16: NCP Moldova TA Project Plan 2022 3. Application for Reimbursement 2022 - Realizarea și publicarea pe site-ul Programului Transnațional Dunărea a interviurilor cu coordonatorii de proiecte din Republica Moldova: interviu cu Silvia-Cangea Digolea (ODA), proiect WOMEN IN BUSINESS (DTP2-048/1.2), interviu cu Ilie Bricicaru (UTM), proiect DANOVA (DTP3-543/1.2), precum și a Listei de Întrebări Frecvente (FAQ) din partea solicitanților de finanțare și a Liste de Evenimente (List of Events) din Moldova pe parcursul anului 2023 - Efectuarea achiziției serviciilor de audit al Proiectului AT DTP-TA/16-NCP Moldova pe parcursul anului 2023, în conformitate cu regulile UE PRAG, încheiată cu semnarea contractului dintre I.P. OGPAE și prestatorul de servicii “Molda auditing S.R.L.”, care se finalizează în 2024, în vederea implementării Planului de Lucru (TA Project Plan), parte a Acordului de Asistență Tehnică, TA Project Code: DTP TA/16, Acronym: NCP Moldova - Efectuarea achiziției serviciilor de producerea a video spot-ului în vederea sporirii vizibilității Programului Transnațional Dunărea 2014-2020, în conformitate cu regulile UE PRAG, și popularizarea rezultatelor proiectelor, în special din apelul III al Programului, precum și creșterea gradului de conștientizare a oportunităților oferite de Programul Regiunea Dunării 2021-2027 de către potențiali solicitanți de finanțare. Ulterior, a fost produs video spot-ul și diseminat întru promovarea vizibilității și rezultatelor proiectelor din Republica Moldova prin intermediul grupului de pe facebook “Programul Transnațional Dunărea Moldova” și canalului oficial youtube. - Elaborarea Raportului de verificare a eligibilității (“Expressions of Interest - NCP feedback on LA eligibility”), în special a statutului juridic solicitanților de finanțare / Partenerilor Lider (PL) din Republica Moldova din cadrul 1 apel , 1 etapă în cadrul Programului Regiunea Dunării 2021-2027 și expedierea acestuia la Autoritatea de Management / Secretariatul Comun al Programului Transnațional Dunărea, în conformitate cu Planul de Lucru 2023, aprobat de Autoritatea de Management / Secretariatul Comun - Evaluarea fezabilității creșterii scorului Partenerilor Lider (PL)

						din Republica Moldova precum și evaluarea numărului și calității solicitanților de finanțare, care au acces în etapa a doua în urma examinării Raportului Autorității de Management / Secretariatului Comun (MA/JS “Assessment Report for the DRP Monitoring Committee, First Call for Proposal – 1st Step”), privind Expresiilor de Interes din cadrul 1 apel , 1 etapă în cadrul Programului Regiunea Dunării 2021-2027 - Elaborarea Buletinul Informativ nr. 1 al Proiectul AT DTP-TA/16-NCP Moldova din cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020 în conformitate cu Planul de Lucru 2023, aprobat de Autoritate de Management / Secretariatul Comun, care conține informații cu privire la primul apel al propunerilor de proiecte, precum și diverse noutăți privind rezultatele obținute pe parcursul implementării proiectelor din apelul III PTD 2014-2020 - Efectuarea a 2 vizite de monitorizare on-site la parteneri din Republica Moldova în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020 în vederea evaluării și popularizării rezultatelor obținute, precum și elaborarea/distribuirea comunicatelor de presă: 1. Automobil Club, proiectul „SABRINA – Trasee de ciclism mai sigure în zona Dunării” (DTP3-711/3.2) 2. Fundația AGAPEDIA din Moldova, proiectul „D-CARE LABS – Dezvoltarea de laboratoare pentru facilitarea inovării și antreprenoriatului în îngrijirea la domiciliu în regiunea Dunării” (DTP3-306/1.2) - Suport Autorității de Management / Secretariatului Comun, precum și Autorității Naționale în elaborarea documentelor de program (Manualul de implementare al Programului Regiunea Dunării 2021-2027, Acordului de Finanțare privind implementarea Programului Regiunea Dunării 2021-2027, Setului de documente pentru cea de-a doua etapă al primului apel al Programului Regiunea Dunării 2021-2027), în vederea implementării Planului de Lucru (TA Project Plan), parte a Acordului de Asistență Tehnică, TA Project Code: DTP TA/16, Acronym: NCP Moldova - Participarea în cadrul Comitetelor de Monitorizare, ședințelor de lucru “E-café” pentru Punctele Naționale de Contact, organizate de Autoritatea de Management / Secretariatul Comun, precum și a evenimentelor tematice on-line, organizate în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020, precum și în cadrul procedurilor de lansare a Programului Regiunea Dunării 2021-2027 - Promovarea vizibilității și rezultatelor proiectelor din Republica Moldova prin intermediul grupului de pe facebook “Programul Transnațional Dunărea Moldova” și canalului oficial youtube „Programe transnaționale / transfrontaliere Moldova”, în conformitate cu Planul de Lucru 2023, aprobat de Autoritatea de Management / Secretariatul Comun - Publicarea materialelor de program, comunicatelor de presă, precum și informației generale despre noul Program Regiunea Dunării

						2021-2027 pe site-ul I.P. „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă” (I.P. OGPAE), în conformitate cu Manualul de Vizibilitate al Programului Transnațional Dunărea. Astfel, pe parcursul semestrului I al anului 2023 au fost plasate 32 postări referitoare la program/proiecte implementate în cadrul programului. Impact - 1 571 vizualizări, urmăritori 209. - Suport continuu partenerilor de proiect, solicitanților potențiali de finanțare, precum și altor părți interesate prin intermediul serviciului Danube Helpdesk, în vederea implementării Planului de Lucru (TA Project Plan), parte a Acordului de Asistență Tehnică, TA Project Code: DTP TA/16, Acronym: NCP Moldova. Pe parcursul perioadei de raportare, în cadrul “helpdesk”, au fost oferite 51 de consultații

	Uniunea Europeană, POC Romania-Republica Moldova 2014-2020	8721187916329	POC Romania-Republica 2014-2020 / Contractul de Asistență Tehnică „Activitățile de suport pentru Secretariatul Tehnic Comun (STC)” (No.6 RO-MD/11.04.2023)	aprilie 2023 – aprilie 2024	Asigurarea suportului pentru AN, PNCC și beneficiarii POC Romania – Republica Moldova 2014-2020.	Pe parcursul perioadei de raportare au fost realizate următoarele activități: - Elaborarea Conceptului pentru organizarea evenimentelor: Forumul de parteneriat și 2 Sesiuni de informare în cadrul Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova. - Lansarea licitației pentru organizarea evenimentelor: Forumul de parteneriat și 2 Sesiuni de informare în cadrul Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova. - Organizarea evenimentelor: Forumul de parteneriat și 2 Sesiuni de informare în cadrul Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova. Astfel, Forumul de parteneriat a fost organizat pe data de 23.05.2023 la Chișinău (154 participanți); 1 Sesiune de informare a fost organizată pe data de 25.05.2023 la Bălți (114 participanți) și 1 Sesiune de informare a fost organizată pe data de 30.05.2023 la Chișinău (315 participanți, dintre care 229 persoane au participat în format on-line) în cadrul Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova. Inclusiv, au fost elaborate Rapoartele celor 3 evenimente menționate mai sus. - Elaborarea conceptului și fișelor pentru materiale promoționale și ulterior lansarea procedurii de achiziție a materialelor promoționale. - Elaborarea prezentărilor pentru Sesiunea de instruire privind regulile PRAG (organizat de către Oficiul Antenă al STC în luna iulie 2023). - Elaborarea proiectului Conceptului pentru EC DAY 2023. - Elaborarea Buletinului informativ no.2/2023 al POC RO-MD 2014-2020. - Elaborarea proiectului Raportului Oficiului Antenă nr. 1 către Secretariatului Tehnic Comun privind implementarea măsurilor de informare și publicitate (PAIC) (transmis în luna iulie 2023). - Promovarea vizibilității și rezultatelor proiectelor din Republica Moldova prin intermediul grupului de pe facebook “Programe Transnaționale și Transfrontaliere Moldova” și canalului oficial youtube. Astfel, pe parcursul semestrului I al anului 2023 au fost plasate 241 postări referitoare la program/proiecte implementate în cadrul programului. Impact -26 886 vizualizări, vizite pe Facebook – 5 790, urmăritori 925 (81,8% din Moldova, 12,1% din România, 1,3% - Italia). În perioada raportată, reprezentanții Oficiului Antenă (OA) a STC au participat în cadrul următoarelor ședințe/evenimente organizate de către beneficiarii de proiecte, structurile de management din cadrul programului, și anume: - Participarea la evenimentul regional „Ziua Europei în Regiunea de Dezvoltare Centru a Republicii Moldova”, organizat de ADR CENTRU din RM, 12.05.2023. Reprezentantul OA a STC a venit cu o prezentare ce ține de „Cooperarea în cadrul Programelor transnaționale și transfrontaliere eligibile pentru RM”.

					- Participarea la Forumul de Parteneriat a Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova, organizat la Iași pe data de 16.05.2023. - Participarea la evenimentul de Lansarea a Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova, organizat la Iași pe data de 17.05.2023. La situația din 30.06.2023, experții din cadrul I.P. OGPAE au efectuat în total 16 vizite de implementare, dintre care 6 vizite organizate în format on-site și 10 vizite organizate on-line. Totodată, urmare a acestor vizite au fost elaborate 16 Rapoarte de vizită, care conțin principalele subiecte discutate și constatările/concluziile făcute pe parcursul vizitelor. Rapoartele menționate au fost transmise în adresa STC și Autorității Naționale a RM (Ministerul Finanțelor, Direcția Asistență Externă, Direcția) pentru informare și, după caz, luare de atitudine. Ulterior, conform contractului de asistență tehnică, în maxim 14 zile calendaristice de la data vizitei, experții au transmis 16 Rapoarte sintetice (Synthetical Report), în care au fost reflectate clarificările la problemele cu privire la legislația națională. STC a Programului a solicitat OA a STC participarea în cadrul a 11 vizite comune de monitorizare la proiectele implementate de către beneficiarii din Republica Moldova. Din cele 11 solicitări de participare la vizitele comune cu STC, OA a participat doar la 2 vizite. Lipsa unui mijloc de transport nu permite efectuarea vizitelor la proiectele în implementare aflate în teritoriu (în afara razei mun. Chișinău). Pe parcursul perioadei de raportare, în cadrul “helpdesk”, au fost oferite 55 de consultații. Totodată, pe data de 29.06.2023, Oficiul Antenă a STC în comun cu Autoritatea de Management a Programului a organizat Sesiunea de instruire pentru controlorii selectați să efectueze verificarea cheltuielilor în cadrul Programului s-a realizat, ulterior raportul sesiunii de instruire a fost transmis pentru aprobare către STC. De asemenea, a fost lansată procedura de achiziții pentru contractarea controlorului în cadrul Contractului de Servicii și ulterior a fost contractat controlorul pentru efectuarea verificărilor în cadrul Contractului. Suplimentar, menționăm că la data de 31.12.2023 a fost finalizată implementarea Contractului de Servicii no.2/2021. La finele perioadei de implementare s-a emis Raportul Final în urma căruia s-au încasat mijloace financiare în valoare de 83.310,0 euro (încasat la data de 02.02.2023).

	Uniunea Europeană (MF: co-beneficiar)		”Suport tehnic pentru implementarea și managementul programelor de cooperare transfrontalieră al Instrumentului european de vecinătate ENI CBC”/ Contract de servicii semnat între Comisia Europeană și compania de consultanță Particip GmbH	octombrie 2015- aprilie 2023	Acordarea suportului tehnic pentru implementarea și gestionarea celor 16 programe ENI CBC enumerate în documentul de programare ENI CBC.	Pe parcursul perioadei de raportare au fost organizate următoarele evenimente pentru instituțiile membre ale grupului național de lucru pentru coordonarea implementării programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională: - Atelierul de lucru privind verificările de management în programele Interreg 2021-2027; - Atelierul de lucru privind aspectele introductive în lupta împotriva fraudelor în cadrul programelor Interreg 2021-2027; - Atelierul de lucru privind principalele instrumente de detectare a fraudei în programele Interreg 2021-2027.
Comunicare	Uniunea Europeană	-	TAIEX (instrumentul UE de asistență tehnică)	2023	Consolidarea capacităților prin schimb de experiență	Pe parcursul perioadei 28 februarie – 1 martie 2023 a fost asigurată participarea, inclusiv a reprezentantului Ministerului Finanțelor (Serviciul Comunicare), în cadrul <i>Atelierului regional de lucru aferent Strategiei de combatere a dezinformării și manipulării informaționale</i> , în or. Talin, Estonia. Ținând cont că în urma războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei se atestă un nivel crescând al manipulării cu informațiile străine, inclusiv dezinformarea, atelierul prenotat a oferit suportul persoanelor implicate din Ucraina, Republica Moldova și Georgia pentru a determina, analiza și elabora răspunsuri eficiente aferente dezinformării.